УЧЕБНА ПРОГРАМА

Код: **36-533-03** Дисциплина: **Гражданско процесуално право**

Ниво: 7. Магистър ECTS кредити: **14,0**

Обучаващо звено: Катедра „Правни науки“

Анотация на учебната дисциплина

Гражданското процесуално право е основна дисциплина, която има за цел да предостави на студентите достатъчен набор от знания за съдопроизводството като форма на защита на нарушени и застрашени от нарушаване частни материални субективни права (граждански права в най-широк смисъл). Предоставят се и познания по специфичните проблеми, които се установяват в практиката относно различните производства. По необходимост в процеса на обучение се обединяват през призмата на формата на принудителното упражняване на правата пред съдебни и др. органи и получените досега от студентите знания, не само от областта на частното право, но и от други дисциплини. Наред с материята на общия исков процес и особените искови производства дисциплината обхваща и производствата по обезпечение. Съгласно установената традиция, поради включването им в Гражданския процесуален кодекс се изучават и т.нар. “охранителни производства”.

Компетентности като очаквани резултати от обучението

Знания: Запознаване на студентите в достатъчен обем с тежките и огромни по обхват проблеми на гражданското съдопроизводство. За тази цел обучението има за задача да предостави усвояване на нормативната основа, което усвояване е базирано на придобиване на знания относно типичните и специфични проблеми в настоящата практика по повтарящи се казуси и справедливия баланс на интереси в различните хипотези, както и на задължителното изучаване на теоретичната основа като способ за разбиране на закона и неговите проблеми.

Умения: Курсът е насочен към придобиване на практически умения, които да позволяват на студентите успешно да се насочват и да откриват правния проблем, който им е поставен, да търсят съответни разрешения в законодателството, съдебната и арбитражна практика и научните разработки, и така да бъдат подготвени за практическа работа като адвокати, съдии, съдии-изпълнители, юрисконсулти и др.

Отношения и нагласи: Обучението по „Гражданско процесуално право” има за задача да запознае студентите с действащото в Република България гражданско процесуално законодателство, с нормативно уредените в Гражданския процесуален кодекс видове граждански производства и да им предостави практически и теоретични знания и умения, необходими за бъдещата им реализация.

Методи за обучение и връзки с други дисциплини

Методи на обучение: Целта на обучението е студентите да придобият умения. Затова извън поднасянето на материала в лекционна форма и последваща дискусия се използва изготвянето на проекти за искови молби и др. документи в процеса, и отговори към тях, които се обсъждат в целия курс; залага се на метода на критичен анализ при сблъскване с грешки. За тази цел се разиграват също така реални казуси (с участието на студентите като действащи лица), в резултат на което се усвоява интуитивно и нагледно иначе много сложната материя. За прецизиране на знанията се използва критичният анализ на специализирана научна литература, на съдебни решения и др. актове, както и на документи, подадени от страни и участници в процеса по различни спорове.

Предварителни изисквания: Дисциплината изисква детайлно познаване на материалното гражданско право в широк смисъл, конституционните основи на съдебната дейност и основополагащи въпроси на публичното право.

Осигурявани дисциплини: Всички учебни дисциплини, преподавани в рамките на частното право.

Проверка на знанията и уменията

Крайно оценяване: По време на обучението се прави текуща проверка на знанията от асистента (чрез писмени изпитвания и тестове), а в края на курса се провежда изпит от титуляра.

Методи и форми на оценяване: Първият етап на изпита е предварителна проверка на знанията по теоретичен въпрос, на който се отговаря писмено. Оценката е по системата “да-не”. Не се допуска ползване на помощни материали. Издържалите се допускат до устен изпит, който започва с отговор на два конкретни въпроса, изтеглени от студента (измежду 400 въпроса от цялата материя). Предоставя се време за подготовка на отговорите, а впоследствие се провежда и беседа с изпитващия с цел проверка на общото владеене на материята. Разрешава се ползването на закони, учебници, записки и др. Целта е студентът да разполага с информация, с която би разполагал по време на работата си като юрист. Предоставянето на информация повишава изискванията към знанията и уменията на студентите и същевременно, заедно с краткото време за отговор, ги поставя в среда, близка до тази, в която ще практикуват бъдещата си професия.

Критерии за оценяване: “ОТЛИЧЕН”: Студентът показва всестранни и задълбочени знания, дава обосновани и точни отговори по въпросите, умело, логично и точно излага мислите си. Прецизен терминологичен апарат. Висока степен на критично мислене. Притежава познания и способности при прилагане на наученото. Балансирано представя най-важните тезисни позиции. Успешно излага убедителни аргументи, както в полза, така и срещу изразеното мнение в случаите на анализ. Доводите са подкрепени ясно, точно и убедително с цитиране на нормативни актове. Заключителната част изразява ясно становище на студента по въпроса.

	"МНОГО ДОБЪР": Студентът има пълни и задълбочени познания, притежава практически умения, има логична и задълбочена мисъл, умело си служи с правната терминология. Аргументите са подкрепени ясно, точно и убедително с цитиране на нормативни актове. Съществува леко нарушаване на баланса при представяне на основните аргументи. Заключителната част изразява ясно становище на студента по въпроса. Допускат се отделни езикови неточности. "ДОБЪР": Студентът има пълни знания, притежава практически умения, има задълбочена мисъл, умело си служи с правната терминология. Преобладава описанието вместо аналитичното мислене. Отговорът съдържа основна информация, но с леко нарушен баланс при представянето й. Аргументите са подкрепени ясно, точно и убедително с цитиране. Допускат се отделни езикови неточности. "СРЕДЕН": Студентът отговаря по същността на въпросите с известни затруднения, има недостатъчни практически умения и навици, не винаги излага точно мислите си. Аргументите са представени по разбираем, но неправилно структуриран начин. Някои от тях са неправилно разбрани, но като цяло същността е ясна. Съществува опит за оформяне на заключение, но позицията на студента остава неясна. Съществуват пропуски и езикови неточности. "СЛАБ": Студентът няма необходимите знания, допуска принципни грешки. Недостатъчен обем от информация. В представянето на информацията липсва аргументация. Наблюдават се груби езикови грешки.
Компоненти и тяхната тежест в крайната оценка:	Детайлно познаване на проблемите на закона и основната практика към него по време на изпита (50%). Детайлно познаване на теоретичните постановки по време на изпита(30 %). Самостоятелно издирване на проблеми чрез четене на научна литература и съдебни решения и поставянето им за дискусия в час (10%). Самостоятелно изготвяне на документи по поставените учебни цели (4%). Релевантно редовно участие в дискусията по време на лекции и семинари (4%). Прецизна терминология с разграничаване на нюансите (2%).

Учебни материали и ресурси за самоподготовка

Основна литература:

1. Брайков, С. Преобразуващи искове и преобразуващи решения. 1974 г., преиздадено 2014 г., изд. Сиби;
2. Венедиков, П. Писмени доказателства и свидетелски показания в гражданския процес, София, 2000 г.
3. Иванова, Р., Бл. Пунев, С. Чернев, Коментар на новия Граждански процесуален кодекс. София, 2008 г.
4. Корнезов, Л. Гражданско съдопроизводство, т. I, Исков процес, София, 2009 г.
5. Корнезов, Л. Гражданско съдопроизводство, т. II, Съдебни и несъдебни производства, София, 2010 г.
6. Мингова, А. Въззивно и касационно обжалване на съдебните решения /2-ро допълнено и преработено издание/, София, 1999 г.;
7. Мингова, А. ,Отказът от иск, /2-ро допълнено и преработено издание/, С., 2000;
8. Мингова, А., Касационно обжалване, С., 2003;
9. Попова, В. Възражението за прихващане в съдебния исков процес София, 2000 г.;
10. Пунев, Бл., Ганчев, В., Хорозов, Г., Митева, Д., Бобатинов, М., Балевска, Е. и др. Граждански процесуален кодекс. Приложен коментар., С. 2012 г.
11. Силяновски, Д. Процесуални решения и тяхната законна сила, Юридически архив, 1962, кн. 3.

12. Силяновски, Д. Понятието страна в процеса, Юридически архив, 1931, кн. 4.
13. Силяновски, Д. Изясняване фактическата страна на спора в гражданския процес, 1961 г.
14. Сталев, Ж. и Колектив. Гражданско процесуално право, Десето издание, София 2020 г.
15. Сталев, Ж. Сила на пресъдено нещо. София, 2007 г.
16. Цолова, К. Подпомагащата страна в съдебния исков процес. Сиби, С., 2009 г.
17. Цолова, К. Частичният иск. Сиби, С., 2012 г.
18. Чернев, С. Инстанционността в гражданския процес на РБ, София, 2006 г.
19. Яновски, Б. Актове, подлежащи на преглед по реда на надзора, София, 1965 г.

Допълнителна литература:
(указател за гражданскопроцесуална литература се съдържа в Сталев, Ж. и Колектив. Гражданско процесуално право (в съавторство с Мингова, А., Стамболиев, О., Иванова, Р. и Попова, В.), София, 2020, стр. 1412-1447)

1. Бончовски, П. Свободно движение на решения (Република България и Европейския съюз). БАН, ИДП, 2016 г.
2. Бончовски, П. Арбитражното решение. Категории съгласно международната и националната уредба. Възможност за прикрепяне на правни последици. Сборник в чест на 70-годишнината на проф. Емил Константинов, ИДП-БАН, 2018 г.
3. Бончовски, П. Местно арбитражно решение. Прикрепяне на правните последици (Обхват на законодателството). Научни трудове на Института за държавата и правото, XVII, ИДП-БАН, 2018 г.
4. Бончовски, П. Публичноправни последици на местното арбитражно решение. Обща характеристика. Сборник 100 години от рождението на проф. Борис Яновски, УИ „Климент Охридски“, 2019 г.
5. Градинарова, Т. Неприсъствено решение. Издателски център при РУ „А. Кънчев”, 2015.
6. Петров, Васил. За основанието на отрицателния установителен иск за несъществуването
7. на право или правоотношение, сп. Адвокатски преглед, 2016 г.
8. Попова, В. Избрани съчинения”, С., 2010: т. I „Прихващане. Материалноправни и процесуалноправни проблеми”; т. II „Несъстоятелност”; т. III „Избрани студии и статии”.
9. Пунев, Анастас, Спиране на исковото производство, Сиби, 2020 г.
10. Костов, Ив. Преклузия за възражения на ответника в общия исков процес. С.: Сиби, 2017.
11. Сборник 100 години от рождението на проф. Борис Яновски, УИ „Климент Охридски“, 2019 г.
12. Стамболиев, О., Градинарова, Т. Обективно съединяване на искове в гражданския процес. УИ “Св. Климент Охридски”, 2000 г.
13. Стамболиев, О. Доказването в гражданския процес, Сиела, С., 2010 г.
14. Спасова, С. Обезпечение на иска, Сиби, С., 2014 г.
15. Цончев, Кр. Съдебна делба, София, 1985 г.
16. Чернев, С. Заповедно производство, София, 2012 г.
17. Желязкова, Венцислава, Арбитражът като способ за решаване на имуществени спорове, Нова звезда, 2019 г.

Речник (ключови думи)

защита, граждански права, съдебен ред, съдопроизводство, иск, въззивно обжалване, касационно обжалване обезпечение, обезпечително производство

Съдържание на учебната дисциплина по тематични единици за редовна / задочна форма на обучение

№	Тема	Основни въпроси	Лекции	Сем. упр.	Пр. зан.	Извън аудит.	Осигуряване
1	Общо учение за гражданския процес	Същност на гражданския процес. Учение за принципите в гражданския процес. Понятие, система и действие.	13	12		34	
2	Типично развитие на съдебния исков граждански процес	Подведомственост и подсъдност. Страни в исковия процес. Процесуално представителство. Иск. Процесуални действия на съда и страните. Доказване в исковото съдопроизводство. Разглеждане на делото и постановяване на съдебно решение. Правни последици на съдебното решение.	32	20		40	
3	Отклонения от типичното развитие на съдебния исков процес	Отклонения във връзка със страните. Отклонения във връзка с предмета на иска. Отклонения във връзка с развитието и приключването на исковия процес.	22	6		42	
4	Порочният исков процес и защитата срещу него	Порочни процесуални действия на съда. Въззивно обжалване на съдебното решение. Касационно обжалване на съдебното решение. Обжалване на определенията. Отмяна на влезли в сила решения.	20	8		26	
5	Особени съдебни искови производства	Бързо производство. Производство по брачни дела. Съдебна делба. Производство по търговски спорове. Производство по колективни искове.	9	4		16	
6	Арбитраж	Доброволен арбитраж – понятие и видове. Арбитражно споразумение-съдържание и правни последици. Арбитражно производство - основни принципи и разлики със съдебния исков процес. Арбитражно решение - същност, постановяване и правни последици. Защита срещу арбитражно решение.	7	4		6	
7	Обезпечителен процес	Цел и същност на обезпечаването на иска. Обезпечителни мерки. Производство по обезпечаване на иска.	5	2		6	
8	Общо учение за изпълнителния процес	Обща характеристика на изпълнителния процес. Право на индивидуално принудително изпълнение – съдържание и предпоставки. Производство за издаване на изпълнителен лист. Заповедно производство. Заповед за изпълнение и последици от възраженията на ответника. Заповед за незабавно изпълнение.	9	2		4	
9	Охранителни производства	Същност на охранителни производства. Общи правила на охранителните производства. Производство за установяване на факти. Други охранителни производства.	3	2		6	
	Общо часове		120	60		180	

Съдържание на учебната практика, провеждана на основание чл. 9 от Наредбата за единните държавни изисквания за придобиване на висше образование по специалността „Право“ и професионална квалификация „юрист“

Цел: Практическо обучение на студентите за формиране на умения за работа в реална среда. Учебната практика заема важно място в обучението и има за цел да осигури на студентите необходимите за специалността практически знания и придобиване на умения за решаване на конкретни казуси, които възникват в практиката. Обучението има важно значение с оглед успешната професионална реализация и по - лесното внедряване в реална работна среда.

№	Тема	Основни въпроси	Практически занятия
1	Анализ и подготовка на казуси	анализ на информация, събиране и анализ на доказателства, подготовка на книжата по делото	10
2	Първа инстанция	администриране на исковата молба, провеждане на заседания, администриране на производството, постановяване на решения	20
3	Въззивна инстанция	администриране на въззивната/частна жалба, провеждане на заседания, администриране на производството, постановяване на решения	20
4	Изпълнително производство	образуване и администриране на производството, действия по изпълнението, постановления на съдебния изпълнител, разпределение, защита	10
	Общо часове		60

Разработил програмата: доц. д-р Петър Георгиев Бончовски

Учебната програма е приета от Съвета на катедра „Правни науки“ с протокол № 14/ 29.05.2023 г.

Учебната програма е утвърдена от Факултетния съвет на Юридически факултет с протокол № 11/ 8.06.2023 г. и заповед № 152/ 12.06.2023 г. на декана на факултета.